

ПРОТОКОЛ

до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

(зі змінами, внесеними Протоколом N 11 (994_536)

Уряди держав - членів Ради Європи, які підписали цей Протокол, сповнені рішучості вжити заходів для забезпечення колективного гарантування певних прав і свобод, інших ніж ті, які вже включено до розділу I Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (995_004), підписаної в Римі 4 листопада 1950 року (далі – Конвенція),

домовилися про таке:

Стаття 1

Захист власності

Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів.

Стаття 2

Право на освіту

Нікому не може бути відмовлено у праві на освіту. Держава при виконанні будь-яких функцій, узятих нею на себе в галузі освіти і навчання, поважає право батьків забезпечувати таку освіту і навчання відповідно до їхніх релігійних і світоглядних переконань.

Стаття 3

Право на вільні вибори

Високі Договірні Сторони зобов'язуються проводити вільні вибори з розумною періодичністю шляхом таємного голосування в умовах, які забезпечують вільне вираження думки народу у виборі законодавчого органу.

Стаття 4

Територіальне застосування

Будь-яка Висока Договірна Сторона може при підписанні або ратифікації чи будь-коли після цього надіслати Генеральному секретареві Ради Європи заяву, де зазначаються межі застосування нею положень цього Протоколу до територій, які зазначено в цій заяві і за міжнародні відносини яких вона є відповідальною.

Будь-яка Висока Договірна Сторона, яка надіслала заяву на підставі попередньої частини, може будь-коли після цього надіслати нову заяву про зміну умов будь-якої попередньої заяви чи припинення застосування положень цього Протоколу щодо будь-якої території.

Заява, зроблена згідно з цією статтею, вважається такою, що зроблена відповідно до пункту 1 статті 56 Конвенції (995_004).

Стаття 5

Зв'язок із Конвенцією

Високі Договірні Сторони розглядають положення статей 1, 2, 3 і 4 цього Протоколу як додаткові статті Конвенції (995_004), і всі положення Конвенції застосовуються відповідно.

Стаття 6

Підписання і ратифікація

Цей Протокол відкритий для підписання членами Ради Європи, які підписали Конвенцію (995 004); він має бути ратифікований одночасно з ратифікацією Конвенції або після її ратифікації. Протокол набирає чинності після депонування десяти ратифікаційних грамот. Стосовно будь-якого підписанта цього Протоколу, що ратифікуватиме його після набрання ним чинності, Протокол набирає чинності з дня депонування його ратифікаційної грамоти.

Ратифікаційні грамоти передаються на зберігання Генеральному секретареві Ради Європи, який повідомляє всіх членів Ради про тих, хто здійснив ратифікацію.

Учинено в Парижі 20 березня 1952 року англійською і французькою мовами, обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігається в архіві Ради Європи. Генеральний секретар надсилає засвідчені копії кожному підписантові.

ПРОТОКОЛ N 4

до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який гарантує деякі права і свободи, не передбачені в Конвенції та у Першому протоколі до неї

(зі змінами, внесеними Протоколом N 11 (994_536))

Уряди держав-членів Ради Європи, які підписали цей Протокол, сповнені рішучості вжити заходів для забезпечення колективного гарантування певних прав і свобод, інших ніж ті, які вже включено до розділу I Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (995_004), підписаної в Римі 4 листопада 1950 року (далі - Конвенція), і в статтях 1 - 3 Першого протоколу (994_535) до Конвенції, підписаного в Парижі 20 березня 1952 року, домовилися про таке:

Стаття 1

Заборона ув'язнення за борг

Нікого не може бути позбавлено свободи лише на підставі неспроможності виконати своє договірне зобов'язання.

Стаття 2

Свобода пересування

1. Кожен, хто законно перебуває на території будь-якої держави, має право вільно пересуватися і вільно вибирати місце проживання в межах цієї території.
2. Кожен є вільним залишати будь-яку країну, включно зі своєю власною.
3. На здійснення цих прав не можуть бути встановлені жодні обмеження, крім тих, що передбачені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної чи громадської безпеки, для підтримання публічного порядку, запобігання злочину, для захисту здоров'я чи моралі або з метою захисту прав і свобод інших осіб.
4. Права, викладені в пункті 1, також можуть у певних місцевостях підлягати обмеженням, що встановлені згідно із законом і виправдані суспільними інтересами в демократичному суспільстві.

Стаття 3

Заборона вислання громадянина

1. Нікого не може бути вислано, шляхом застосування індивідуальних або колективних заходів, з території держави, громадянином якої він є.
2. Нікого не може бути позбавлено права в'їзду на територію держави, громадянином якої він є.

Стаття 4

Заборона колективного вислання іноземців

Колективне вислання іноземців заборонено.

Стаття 5

Територіальне застосування

1. Будь-яка Висока Договірна Сторона може при підписанні або ратифікації чи будь-коли після цього надіслати Генеральному секретареві Ради Європи заяву, де зазначаються межі застосування нею положень цього Протоколу до територій, які зазначено в цій заяві і за міжнародні відносини яких вона є відповідальною.
2. Будь-яка Висока Договірна Сторона, яка надіслала заяву на підставі попередньої частини, може будь-коли після цього надіслати нову заяву про зміну умов будь-якої

попередньої заяви чи припинення застосування положень цього Протоколу щодо будь-якої Території.

3. Заява, зроблена згідно з цією статтею, вважається такою, що зроблена відповідно до пункту 1 статті 56 Конвенції (995_004).

4. Територія будь-якої держави, до якої цей Протокол застосовується на підставі його ратифікації чи прийняття цією державою, і кожна територія, до якої цей Протокол застосовується на підставі заяви, зробленої такою державою згідно з цією статтею, розглядаються як окремі території для цілей посилань у статтях 2 і 3 на територію держави.

5. Будь-яка держава, яка зробила заяву відповідно до пункту 1 чи 2 цієї статті, може в будь-який інший час після цього заявити від імені однієї або кількох територій, яких стосується заява, що вона визнає компетенцію Суду приймати заяви від окремих осіб, неурядових організацій або груп осіб згідно зі статтею 34 Конвенції (995_004) стосовно всіх або деяких зі статей 1 – 4 цього Протоколу.

Стаття 6

Зв'язок із Конвенцією

Високі Договірні Сторони розглядають положення статей 1 – 5 цього Протоколу як додаткові статті Конвенції (995_004), і всі положення Конвенції застосовуються відповідно.

Стаття 7

Підписання та ратифікація

1. Цей Протокол відкритий для підписання членами Ради Європи, які підписали Конвенцію (995_004); він має бути ратифікований одночасно з ратифікацією Конвенції або після її ратифікації. Протокол набирає чинності після депонування п'яти ратифікаційних грамот. Стосовно будь-якого підписанта цього Протоколу, який ратифікуватиме його після набрання ним чинності, Протокол набирає чинності з дня депонування його ратифікаційної грамоти.

2. Ратифікаційні грамоти передаються на зберігання Генеральному секретареві Ради Європи, який повідомляє всіх членів Ради про тих, хто здійснив ратифікацію.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на те уповноважені представники, підписали цей Протокол.

Учинено у Страсбурзі 16 вересня 1963 року англійською і французькою мовами, обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігається в архіві Ради Європи. Генеральний секретар надсилає засвідчені копії кожному підписантові.

ПРОТОКОЛ N 6
до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод,
який стосується скасування смертної кари

(зі змінами, внесеними Протоколом N 11 (994_536))

Держави-члени Ради Європи, які підписали цей Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (995_004), підписаної в Римі 4 листопада 1950 року (далі – Конвенція),

вважаючи, що еволюційні зміни, що мали місце в кількох державах-членах Ради Європи, відображають загальну тенденцію до скасування смертної кари, домовилися про таке:

Стаття 1
Скасування смертної кари

Смертна кара скасовується. Нікого не може бути засуджено до такого покарання або страчено.

Стаття 2
Смертна кара під час війни

Держава може передбачити у своєму законодавстві смертну кару за діяння, вчинені під час війни або невідвортної загрози війни; таке покарання застосовується лише у випадках, передбачених цим законодавством і згідно з його положеннями. Держава повідомляє Генерального секретаря Ради Європи про відповідні положення цього законодавства.

Стаття 3
Заборона відступу від зобов'язань

Жодних відступів від положень цього Протоколу не допускається на підставі статті 15 Конвенції (995_004).

Стаття 4
Заборона застережень

Жодних застережень стосовно положень цього Протоколу не допускається на підставі статті 57 Конвенції (995_004).

Стаття 5
Територіальне застосування

1. Будь-яка держава при підписанні або депонуванні своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття чи схвалення може зазначити територію чи території, до яких застосовуватиметься цей Протокол.

2. Будь-яка держава може будь-коли після цього надіслати на ім'я Генерального секретаря Ради Європи заяву про поширення дії цього Протоколу на будь-яку іншу територію, зазначену в цій заяві. Стосовно такої території Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена на підставі двох попередніх пунктів, може бути відкликана щодо будь-якої території, зазначеної в цій заяві, у повідомленні на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набирає чинності в перший день місяця, що настає після дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 6
Зв'язок із Конвенцією

Держави-учасниці розглядають положення статей 1 – 5 цього Протоколу як додаткові статті Конвенції (995_004), і всі положення Конвенції застосовуються відповідно.

Стаття 7
Підписання і ратифікація

Цей Протокол відкритий для підписання державами - членами Ради Європи, які підписали Конвенцію (995_004). Він ратифікується, приймається чи схвалюється. Держава - член Ради Європи не може ратифікувати, прийняти чи схвалити цей Протокол, якщо вона одночасно або раніше не ратифікувала Конвенцію. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи схвалення депонуються у Генерального секретаря Ради Європи

Стаття 8
Набрання чинності

1. Цей Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після дати, коли п'ять держав - членів Ради Європи висловили свою згоду на обов'язковість для них цього Протоколу згідно з положеннями статті 7.

2. Стосовно будь-якої держави - члена, яка висловить свою згоду на обов'язковість для неї цього Протоколу після набрання ним чинності, Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після дати депонування ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи схвалення.

Стаття 9
Функції депозитарію

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави - члени Ради:

- a) про будь-яке підписання;
- b) про депонування будь-якої ратифікаційної грамоти чи будь-якого документа про прийняття або схвалення;
- c) про будь-яку дату набрання чинності цим Протоколом згідно зі статтями 5 і 8;
- d) про будь-яку іншу дію, повідомлення чи сповіщення, яке стосується цього Протоколу.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на те уповноважені представники, підписали цей Протокол.

Учинено у Страсбурзі 28 квітня 1983 року англійською і французькою мовами, обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігається в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії кожному підписантові.

ПРОТОКОЛ N 7 **до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод**

(зі змінами, внесеними Протоколом N 11 (994_536))

Держави - члени Ради Європи, які підписали цей Протокол, сповнені рішучості вжити нових заходів для забезпечення колективного гарантування певних прав і свобод за допомогою Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (995_004), підписаної в Римі 4 листопада 1950 року (далі - Конвенція),

домовилися про таке:

Стаття 1

Процедурні гарантії, що стосуються вислання іноземців

1. Іноземець, який законно проживає на території держави, не може бути висланий за її межі інакше ніж на виконання рішення, прийнятого відповідно до закону, і повинен мати можливість:

- a) наведення доводів проти свого вислання;
- b) перегляду своєї справи; і
- c) представлення з цією метою перед компетентним органом або перед особою чи особами, призначеними цим органом.

2. Іноземець може бути висланий ще до того, як він здійснив свої права, передбачені в підпунктах "а", "b" та "с" пункту 1 цієї статті, коли таке вислання є необхідним в інтересах публічного порядку або ґрунтується на міркуваннях національної безпеки.

Стаття 2

Право на оскарження в кримінальних справах

1. Кожен, кого суд визнав винним у вчиненні кримінального правопорушення, має право на перегляд судом вищої інстанції факту визнання його винним або винесеного йому вироку. Здійснення цього права, включаючи підстави, на яких воно може бути здійснене, регулюється законом.

2. Із цього права можуть поширюватися винятки для передбачених законом незначних правопорушень або коли відповідну особу судив у першій інстанції найвищий суд, або коли її було визнано винною і засуджено після оскарження виправдувального вироку.

Стаття 3

Відшкодування в разі судової помилки

Якщо остаточним рішенням особу було засуджено за вчинення кримінального правопорушення і якщо на підставі нового чи нововиявленого факту, який беззаперечно доводить наявність судової помилки, винесений їй вирок було потім скасовано або її було помилувано, то ця особа, яка зазнала покарання в результаті такого засудження, одержує відшкодування згідно із законом або практикою відповідної держави, якщо тільки не буде доведено, що зазначений невідомий факт не було свого часу виявлено повністю або частково з вини цієї особи.

Стаття 4

Право не бути притягненим до суду або покараним двічі

1. Нікого не може бути вдруге притягнуто до суду або покарано в порядку кримінального провадження під юрисдикцією однієї і тієї самої держави за правопорушення,

за яке його вже було остаточно виправдано або засуджено відповідно до закону та кримінальної процедури цієї держави.

2. Положення попереднього пункту не перешкоджають відновленню провадження у справі згідно із законом та кримінальною процедурою відповідної держави за наявності нових або нововиявлених фактів чи в разі виявлення суттєвих недоліків у попередньому судовому розгляді, які могли вплинути на результати розгляду справи.

3. Жодних відступів від положень цієї статті не допускається на підставі статті 15 Конвенції (995 004).

Стаття 5

Рівноправність кожного з подружжя

Кожен з подружжя у відносинах між собою і в їхніх відносинах зі своїми дітьми користується рівними правами та обов'язками цивільного характеру, що виникають зі вступу у шлюб, перебування в шлюбі та у випадку його розірвання. Ця стаття не перешкоджає державам вживати таких заходів, що є необхідними в інтересах дітей.

Стаття 6

Територіальне застосування

1. Будь-яка держава при підписанні або депонуванні своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття чи схвалення може зазначити територію чи території, на які поширюватиметься дія цього Протоколу, і встановити межі застосування нею його положень до такої території чи територій.

2. Будь-яка держава може будь-коли після цього надіслати на ім'я Генерального секретаря Ради Європи заяву про поширення дії цього Протоколу на будь-яку іншу територію, зазначену в цій заяві. Стосовно такої території Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає зі спливом двомісячного строку від дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена на підставі двох попередніх пунктів, може бути відкликана або змінена щодо будь-якої території, зазначеної в цій заяві, у повідомленні на ім'я Генерального секретаря. Відкликання або зміна набирає чинності в перший день місяця, що настає зі спливом двомісячного строку від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

4. Заява, зроблена згідно з цією статтею, розглядається як така, що зроблена відповідно до пункту 1 статті 56 Конвенції (995 004).

5. Територія будь-якої держави, до якої цей Протокол застосовується на підставі його ратифікації, прийняття або схвалення цією державою, і кожна територія, до якої цей Протокол застосовується на підставі заяви, зробленої такою державою згідно з цією статтею, можуть розглядатися як окремі території для цілей посилення в статті 1 на територію держави.

6. Будь-яка держава, яка зробила заяву відповідно до пункту 1 чи 2 цієї статті, може в будь-коли після цього заявити від імені однієї або кількох територій, яких стосується заява, що вона визнає компетенцію Суду приймати заяви від окремих осіб, неурядових організацій або груп осіб згідно зі статтею 34 Конвенції (995 004) стосовно статей 1 – 5 цього Протоколу.

Стаття 7

Зв'язок із Конвенцією

Держави-учасниці розглядають положення статей 1 – 6 цього Протоколу як додаткові статті Конвенції (995 004), і всі положення Конвенції застосовуються відповідно.

Стаття 8

Підписання і ратифікація

Цей Протокол відкритий для підписання державами - членами Ради Європи, які підписали Конвенцію (995_004). Він ратифікується, приймається чи схвалюється. Держава - член Ради Європи не може ратифікувати, прийняти чи схвалити цей Протокол, якщо вона раніше або одночасно не ратифікувала Конвенцію. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи схвалення депонуються у Генерального секретаря Ради Європи.

Стаття 9

Набрання чинності

1. Цей Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після дати, коли п'ять держав - членів Ради Європи висловили свою згоду на обов'язковість для них цього Протоколу згідно з положеннями статті 8.

2. Для будь-якої держави-члена, яка висловить свою згоду на обов'язковість для неї цього Протоколу після набрання ним чинності, Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після дати депонування ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи схвалення.

Стаття 10

Функції депозитарію

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави - члени Ради:

- a) про будь-яке підписання;
- b) про депонування будь-якої ратифікаційної грамоти чи будь-якого документа про прийняття або схвалення;
- c) про будь-яку дату набрання чинності цим Протоколом згідно зі статтями 6 і 9;
- d) про будь-яку іншу дію, повідомлення чи сповіщення, яке стосується цього Протоколу.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на те уповноважені представники, підписали цей Протокол.

Учинено у Страсбурзі 22 листопада 1984 року англійською і французькою мовами, обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігається в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії кожній державі - членові Ради Європи.

ПРОТОКОЛ N 9

до Конвенції про захист прав і основних свобод людини

(Щодо скасування Протоколу додатково див. Протокол N 11 994_536) від 11.05.94)

Держави-члени Ради Європи, які підписали цей Протокол до Конвенції про захист прав і основних свобод людини (995_004), підписаної в Римі 4 листопада 1950 року (далі "Конвенція"),

сповнені рішучості удосконалювати процедуру, передбачену Конвенцією (995_004), дійшли згоди про таке:

Стаття 1

Для тих учасників Конвенції (995_004), які беруть на себе зобов'язання за цим Протоколом, в Конвенцію вносяться поправки, викладені в статтях 2 – 5.

Стаття 2

У пункті 2 статті 31 Конвенції (995_004) мовиться:

"2. Доповідь надсилається Комітетові міністрів. Вона також надсилається заінтересованим державам і, якщо стосується заяви, поданої на підставі статті 25, заявникові. Заінтересовані держави і заявник не мають права оприлюднити її".

Стаття 3

У статті 44 Конвенції (995_004) мовиться:

"Право передавати справу до Суду належить лише Високим Договірним Сторонам, Комісії та особам, неурядовим організаціям або групам осіб, які подали заяву на підставі статті 25".

Стаття 4

У статті 45 Конвенції (995_004) мовиться:

"Юрисдикція Суду поширюється на всі справи, які стосуються тлумачення і застосування цієї Конвенції і які передаються йому на розгляд відповідно до статті 48".

Стаття 5

У статті 48 Конвенції (995_004) мовиться:

"1. За умови, якщо заінтересована Висока Договірна Сторона, коли вона одна, або заінтересовані Високі Договірні Сторони, коли їх більше однієї, визнають обов'язковою юрисдикцію Суду, або, у разі невизнання юрисдикції Суду, за згодою заінтересованої Високої Договірної Сторони, коли вона одна, або заінтересованих Високих Договірних Сторін, коли їх більше однієї, справу на розгляд Суду можуть передати:

- a) Комісія;
- b) Висока Договірна Сторона, громадянин якої згодом є жертвою порушення прав;
- c) Висока Договірна Сторона, яка передала справу до Комісії;
- d) Висока Договірна Сторона, на яку подано скаргу;
- e) особа, неурядова організація або група осіб, які подали заяву до Комісії.

2. Якщо справу передано на розгляд Суду виключно на підставі пункту 1.е, вона спочатку розглядається журі у складі трьох членів Суду. Членом журі ex-officio засідає суддя, обраний за поданням тієї Високої Договірної Сторони, на яку подано скаргу, або, за його відсутності, особа, яка визначається на вибір такої Сторони і засідає як суддя. Коли скарга подається на більше ніж одну Високу Договірну Сторону, кількісний склад журі відповідно збільшується.

На випадок, коли подана до розгляду справа не порушує серйозного питання щодо тлумачення або застосування Конвенції і коли за будь-якою іншою обставиною її розгляд Судом буде невиправданий, журі може одностайним голосуванням ухвалити рішення про недоцільність її розгляду Судом. У цьому разі Комітет міністрів згідно з положеннями статті 32 вирішує, чи мало місце порушення Конвенції".

Стаття 6

1. Цей Протокол відкрито для підписання державами-членами Ради Європи, які підписали Конвенцію (995_004) і які можуть висловити свою згоду шляхом:

- a) підписання без застереження щодо ратифікації, прийняття або схвалення; чи
- b) підписання, яке підлягає ратифікації, прийняттю або схваленню, - з подальшою ратифікацією, прийняттям або схваленням.

2. Документи про ратифікацію, прийняття або схвалення здаються на зберігання Генеральному секретареві Ради Європи.

Стаття 7

1. Цей Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після спливу тримісячного строку з дати, коли десять держав-членів Ради Європи висловили свою згоду взяти на себе зобов'язання за цим Протоколом згідно з положеннями статті 6.

2. Для будь-якої держави-члена, яка надалі висловить свою згоду взяти на себе зобов'язання за цим Протоколом, Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після спливу тримісячного строку з дати підписання або здачі на зберігання документа про ратифікацію, прийняття або схвалення.

Стаття 8

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє всі держави-члени Ради Європи про:

- a) будь-яке підписання;
- b) здачу на зберігання будь-якого документа про ратифікацію, прийняття або схвалення;
- c) будь-яку дату набрання чинності цим Протоколом згідно зі статтею 7;
- d) будь-яку іншу дію, будь-яке повідомлення або будь-яку заяву, які стосуються цього Протоколу.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче належним чином на те уповноважені представники, підписали цей Протокол.

Вчинено в Римі шостого дня листопада місяця 1990 року англійською та французькою мовами, причому, обидва тексти є цілком автентичні, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цього Протоколу кожній державі-члену Ради Європи.

ПРОТОКОЛ N 10
до Конвенції про захист прав і основних свобод людини

Держави-члени Ради Європи, які підписали цей Протокол до Конвенції про захист прав і основних свобод людини (995_004), підписаної в Римі 4 листопада 1950 року (далі – Конвенція),

вважаючи за доцільне внести поправку до статті 32 Конвенції (995_004) з метою зменшення більшості у дві третини голосів, передбаченої в цій статті, дійшли згоди про таке

Стаття 1

У пункті 1 статті 32 Конвенції (995_004) слова "у дві третини" вилучаються.

Стаття 2

1. Цей Протокол відкрито для підписання державами-членами Ради Європи, які підписали Конвенцію (995_004) і які можуть висловити свою згоду шляхом:

- a) підписання без застереження щодо ратифікації, прийняття або схвалення; чи
- b) підписання, яке підлягає ратифікації, прийняттю або схваленню, з подальшою ратифікацією, прийняттям або схваленням.

2. Документи про ратифікацію, прийняття або схвалення здаються на зберігання Генеральному секретареві Ради Європи.

Стаття 3

Цей Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після спливу тримісячного строку з дати, коли всі учасники Конвенції (995_004) висловили свою згоду взяти на себе зобов'язання за цим Протоколом згідно з положеннями статті 2.

Стаття 4

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави-члени Ради Європи про:

- a) будь-яке підписання;
- b) здачу на зберігання будь-якого документа про ратифікацію, прийняття або схвалення;
- c) дату набрання чинності цим Протоколом згідно зі статтею 3;
- d) будь-яку іншу дію, будь-яке повідомлення або сповіщення, які стосуються цього Протоколу.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче належним чином на те уповноважені представники, підписали цей Протокол.

Вчинено в Страсбурзі двадцять п'ятого дня березня місяця 1992 року англійською та французькою мовами, причому, обидва тексти є цілком автентичні, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цього Протоколу кожній державі-членові Ради Європи.

ПРОТОКОЛ N 12 **до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод**

(Протокол ратифіковано Законом N 3435-IV (3435-15) від 09.02.2006, ВВР, 2006, N 27, ст.229)

Держави - члени Ради Європи, які підписали цей Протокол, беручи до уваги основоположний принцип, відповідно до якого всі особи є рівними перед законом і мають право на рівний захист за законом;

будучи сповненими рішучості вжити подальших заходів для сприяння рівності всіх осіб шляхом колективного застосування загальної заборони дискримінації за допомогою Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, підписаної в Римі 4 листопада 1950 року (995_004) (далі – Конвенція);

знову підтверджуючи, що принцип недискримінації не стоїть на заваді Державам-учасникам уживати заходів для сприяння повній та реальній рівності, якщо ці заходи є об'єктивно й обгрунтовано виправданими, домовилися про таке:

Стаття 1

Загальна заборона дискримінації

1. Здійснення будь-якого передбаченого законом права забезпечується без дискримінації за будь-якою ознакою, наприклад за ознакою статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національної меншини, майнового стану, народження або за іншою ознакою.

2. Ніхто не може бути дискримінований будь-яким органом державної влади за будь-якою ознакою, наприклад за тими, які зазначено в пункті 1.

Стаття 2

Територіальне застосування

1. Будь-яка держава під час підписання або депонування своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття чи схвалення може точно визначити територію чи території, до яких застосовується цей Протокол.

2. Будь-яка держава будь-коли в подальшому за допомогою заяви, адресованої Генеральному секретарю Ради Європи, може поширити застосування цього Протоколу на будь-яку іншу територію, точно визначену в цій заяві. Стосовно такої території Протокол набуває чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного строку від дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена на підставі двох попередніх пунктів, може бути відкликана або змінена стосовно будь-якої території, точно визначеної в цій заяві, за допомогою повідомлення, адресованого Генеральному секретарю Ради Європи. Відкликання або зміна набувають чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного строку від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

4. Заява, зроблена згідно із цією статтею, вважається такою, що зроблена відповідно до пункту 1 статті 56 Конвенції (995_004).

5. Будь-яка держава, яка зробила заяву відповідно до пункту 1 чи 2 цієї статті, може будь-коли в подальшому заявити від імені однієї чи більш ніж однієї території, якої стосується заява, що вона визнає компетенцію Суду приймати заяви від окремих осіб, неурядових організацій або груп осіб згідно зі статтею 34 Конвенції (995_004) стосовно статті 1 цього Протоколу.

Стаття 3 **Зв'язок з Конвенцією**

У відносинах між Держави-учасницями положення статей 1 та 2 цього Протоколу вважаються додатковими статтями Конвенції (995_004) й усі положення Конвенції застосовуються відповідно.

Стаття 4 **Підписання та ратифікація**

Цей Протокол відкритий для підписання державами - членами Ради Європи, які підписали Конвенцію (995_004). Він підлягає ратифікації, прийняттю чи схваленню. Держава - член Ради Європи не може ратифікувати, прийняти чи схвалити цього Протоколу, якщо вона раніше або одночасно не ратифікувала Конвенції. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи схвалення здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 5 **Набуття чинності**

1. Цей Протокол набуває чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного строку від дати, коли десять держав - членів Ради Європи висловили свою згоду на обов'язковість для них цього Протоколу згідно з положеннями статті 4.

2. Стосовно будь-якої держави-члена, яка в подальшому висловлює свою згоду на обов'язковість для неї цього Протоколу, Протокол набуває чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного строку від дати здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи схвалення.

Стаття 6 **Функції депозитарію**

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє всім державам-членам Ради Європи:

- a) про будь-яке підписання;
- b) про здачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти чи будь-якого документа про прийняття чи схвалення;
- c) про будь-яку дату набуття чинності цим Протоколом згідно зі статтями 2 та 5;
- d) про будь-яку іншу дію, повідомлення чи сповіщення, що стосується цього Протоколу.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на те уповноважені, підписали цей Протокол.

Учинено в Римі 4 листопада 2000 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є автентичними, в одному примірнику, який зберігається в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цього Протоколу кожній державі - члену Ради Європи.

Протокол N 13
до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод,
який стосується скасування смертної кари за всіх обставин

(Протокол ратифіковано Законом N 318-IV (318-15) від 28.11.2002)

Держави - члени Ради Європи, які підписали цей Протокол, переконані, що право кожної людини на життя є основоположною цінністю в демократичному суспільстві і що скасування смертної кари становить суть від суті захисту цього права та цілковитого визнання гідності, притаманної всім людям;

бажаючи посилити захист права на життя, гарантованого Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (995_004), підписаною в Римі 4 листопада 1950 року (далі – Конвенція);

відзначаючи, що Протокол N 6 до Конвенції, який стосується скасування смертної кари, підписаний у Страсбурзі 28 квітня 1983 року (994_802), не виключає смертної кари за діяння, вчинені під час війни або невідвортної загрози війни;

сповнені рішучості зробити останній крок до скасування смертної кари за всіх обставин,

домовилися про таке:

Стаття 1

Скасування смертної кари

Смертна кара скасовується. Нікого не може бути засуджено до такого покарання або страчено.

Стаття 2

Заборона відступу від зобов'язань

Жодних відступів від положень цього Протоколу не допускається на підставі статті 15 Конвенції (995_004).

Стаття 3

Заборона застережень

Жодних застережень стосовно положень цього Протоколу не допускається на підставі статті 57 Конвенції (995_004).

Стаття 4

Територіальне застосування

1. Будь-яка держава при підписанні або депонуванні своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття чи схвалення може зазначити територію чи території, до яких застосовуватиметься цей Протокол.

2. Будь-яка держава може будь-коли після цього надіслати на ім'я Генерального секретаря Ради Європи заяву про поширення дії цього Протоколу на будь-яку іншу територію, зазначену в цій заяві. Стосовно такої території Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає зі спливом тримісячного строку після дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена на підставі двох попередніх пунктів, може бути відкликана або змінена стосовно будь-якої території, зазначеної в цій заяві, у повідомленні на ім'я Генерального секретаря Ради Європи. Відкликання або зміна набирає чинності в перший день місяця, що настає зі спливом тримісячного строку після дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 5

Зв'язок із Конвенцією

Держави - учасниці розглядають положення статей 1 - 4 цього Протоколу як додаткові статті Конвенції (995_004), і всі положення Конвенції застосовуються відповідно.

Стаття 6

Підписання і ратифікація

Цей Протокол відкритий для підписання державами - членами Ради Європи, які підписали Конвенцію (995_004). Він ратифікується, приймається чи схвалюється. Держава - член Ради Європи не може ратифікувати, прийняти або схвалити цей Протокол, якщо вона раніше або одночасно не ратифікувала Конвенцію. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи схвалення депонуються у Генерального секретаря Ради Європи.

Стаття 7

Набрання чинності

1. Цей Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає зі спливом тримісячного строку від дати, коли десять держав - членів Ради Європи висловили свою згоду на обов'язковість для них цього Протоколу згідно з положеннями статті 6.

2. Для будь-якої держави - члена, яка висловить свою згоду на обов'язковість для неї цього Протоколу після набрання ним чинності, Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає зі спливом тримісячного строку від дати депонування ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи схвалення.

Стаття 8

Функції депозитарію

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє всі держави - члени Ради Європи:

- a) про будь-яке підписання;
- b) про депонування будь-якої ратифікаційної грамоти чи будь-якого документа про прийняття або схвалення;
- c) про будь-яку дату набрання чинності цим Протоколом згідно зі статтями 4 і 7;
- d) про будь-яку іншу дію, повідомлення чи сповіщення, що стосуються цього Протоколу.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на те уповноважені представники, підписали цей Протокол.

Учинено у Вільнюсі 3 травня 2002 року англійською і французькою мовами, обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігається в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цього Протоколу кожній державі - члену Ради Європи.

Протокол N 14-bis
до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

{Щодо застосування Протоколу Україною додатково див.Лист МЗС (v612-321-10) від 21.01.2010}

Держави - члени Ради Європи, які підписали цей Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (995_004), підписаної в м. Рим 4 листопада 1950 року (далі – Конвенція),

беручи до уваги Протокол N 14 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (994_527), який змінює контрольну систему Конвенції (995_004), відкритий для підписання Комітетом міністрів Ради Європи в м. Страсбург 13 травня 2004 р.;

беручи до уваги Висновок N 271 (2009), ухвалений Парламентською Асамблеєю Ради Європи 30 квітня 2009 р.;

зважаючи на невідкладну потребу впровадити певні додаткові процедури до Конвенції (995_004) для збереження й поліпшення ефективності її контрольної системи на тривалий період, у світлі дедалі більшої завантаженості Європейського суду з прав людини та Комітету міністрів Ради Європи;

зважаючи, зокрема, на потребу забезпечити Судові можливість і далі відігравати свою провідну роль у захисті прав людини в Європі,

домовилися про таке:

Стаття 1

Для Високих Договірних Сторін Конвенції (995_004), які є зобов'язаними цим Протоколом, Конвенція має редакцію, передбачену в статтях 2 – 4.

Стаття 2

1. Назву статті 25 Конвенції (995_004) викласти в такій редакції:

"Стаття 25

Канцелярія, юридичні секретарі та доповідачі".

2. Наприкінці статті 25 Конвенції (995_004) додати новий пункт 2 у такій редакції:

"2. Коли Суд засідає одноособово, Судові надають допомогу доповідачі, які діють під керівництвом Голови Суду. Вони входять до складу канцелярії Суду".

Стаття 3

1. Назву статті 27 Конвенції (995_004) викласти в такій редакції:

"Стаття 27

Одноособовий склад Суду, комітети, палати й Велика палата".

2. Пункт 1 статті 27 Конвенції (995_004) викласти в такій редакції:

"Для розгляду переданих йому справ Суд засідає у складі одного судді, комітетами - у складі трьох суддів, палатами - у складі семи суддів та Великою палатою - у складі сімнадцяти суддів. Палати Суду створюють комітети на встановлений строк".

3. До статті 27 Конвенції (995_004) додати новий пункт 2 у такій редакції:

"2. Коли суддя засідає одноособово, він не розглядає жодної заяви проти Високої Договірної Сторони, від якої цього суддю обрано".

4. Пункти 2 і 3 статті 27 Конвенції (995_004) вважати відповідно пунктами 3 та 4.

Стаття 4

Статтю 28 Конвенції (995_004) викласти в такій редакції:

"Стаття 28

Компетенція суддів, які засідають одноособово, та комітетів

1. Суддя, який засідає одноособово, може оголосити неприйнятною або вилучити з реєстру справ заяву, подану згідно зі статтею 34 у випадках, коли таке рішення може бути прийнято без додаткового вивчення.
2. Таке рішення є остаточним.
3. Якщо суддя, який засідає одноособово, не оголошує заяву неприйнятною або не вилучає її з реєстру справ, то цей суддя передає її до комітету або палати для дальшого розгляду.
4. Щодо заяви, поданої згідно зі статтею 34, комітет одностайним голосуванням може:
  - a) оголосити її неприйнятною або вилучити її з реєстру справ і у випадках, коли таку ухвалу щодо прийнятності може бути прийнято без додаткового вивчення, або
  - b) оголосити її прийнятною та водночас прийняти рішення по суті, якщо покладене в основу справи питання щодо тлумачення або застосування Конвенції чи протоколів до неї вже є предметом усталеної практики Суду.
5. Ухвали щодо прийнятності й рішення по суті за пунктом 4 є остаточними.
6. Якщо суддя, обраний від відповідної Високої Договірної Сторони, не є членом комітету, комітет може на будь-якій стадії провадження запропонувати цьому судді зайняти місце одного із членів комітету, беручи до уваги всі відповідні чинники, у тому числі те, чи висловила Сторона заперечення щодо застосування процедури, визначеної підпунктом "b" пункту 4".

Стаття 5

1. Цей Протокол є відкритим для підписання державами - членами Ради Європи, що підписали Конвенцію (995_004), які можуть висловити свою згоду на обов'язковість шляхом:
  - a) підписання без застережень щодо ратифікації, прийняття чи затвердження або
  - b) підписання, що підлягає ратифікації, прийняттю чи затвердженню, з подальшою ратифікацією, прийняттям чи затвердженням.
2. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 6

1. Цей Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного строку від дати, коли три Високі Договірні Сторони Конвенції (995_004) висловили свою згоду на обов'язковість для них цього Протоколу згідно з положеннями статті 5.
2. Щодо будь-якої Високої Договірної Сторони, яка згодом висловлює свою згоду на обов'язковість для неї цього Протоколу, Протокол набирає чинності для цієї Високої Договірної Сторони в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного строку від дати висловлення її згоди на обов'язковість для неї Протоколу згідно з положеннями статті 5.

Стаття 7

До набрання цим Протоколом чинності відповідно до умов, установлених згідно зі статтею 6, Висока Договірна Сторона Конвенції (995_004), яка підписала або ратифікувала Протокол, будь-коли може заявити, що положення цього Протоколу застосовуються до неї на тимчасовій основі. Така заява набирає чинності в перший день місяця, що настає після дати її отримання Генеральним секретарем Ради Європи.

Стаття 8

1. Від дати набрання чинності цим Протоколом або застосування його на тимчасовій основі положення цього Протоколу застосовуються до всіх заяв, що перебувають на розгляді Суду щодо всіх Високих Договірних Сторін, для яких він є чинним або застосовується на тимчасовій основі.

2. Цей Протокол не застосовується до будь-якої індивідуальної заяви, висунутої проти двох чи більше Високих Договірних Сторін, якщо щодо них Протокол є чинним або застосовується на тимчасовій основі чи відповідні положення Протоколу N 14 (994 527) застосовуються на тимчасовій основі.

Стаття 9

Цей Протокол утрачає чинність або перестає застосовуватися на тимчасовій основі з дати набрання чинності Протоколом N 14 до Конвенції (994 527).

Стаття 10

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє всім державам - членам Ради Європи про:

- a) будь-яке підписання;
- b) заду на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи затвердження;
- c) дату набрання чинності цим Протоколом згідно зі статтею 6;
- d) будь-яку заяву, зроблену згідно зі статтею 7, а також
- e) будь-яку іншу дію, повідомлення чи сповіщення, що стосуються цього Протоколу.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином не те вповноважені, підписали цей Протокол.

Учинено в м. Страсбург 27 травня 2009 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є рівноавтентичними, в одному примірнику, який здається на зберігання в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії кожній державі - члену Ради Європи.